

Prof. dr. Jan Burian, CSc. (19. 3. 1929 – 6. 5. 2011)

16. května roku 2011 jsme se rozloučili s významným českým historikem, univerzitním profesorem Janem Burianem.

Jan Burian se narodil 19. března roku 1929 v české rodině v Hlohovci na Slovensku, kde jeho otec působil jako státní úředník. V Modré u Bratislavy chodil do obecné školy a poté, co se s rodiči na jaře roku 1939 odstěhoval do Čech, strávil své mládí v Písku, kde absolvoval reálné gymnázium a složil i doplňující maturitu ze staré řečtiny. Do Písku, města se starobylým mostem nad řekou a krásnými okolními lesy, se do posledních chvil svého života vždy rád vracel.

Na Filozofické fakultě UK studoval latinu a francouzštinu a již po čtyřech letech studium ukončil státními zkouškami a složil také doktorát ze starověkých dějin a z klasické filologie. Od roku 1953 do roku 1964 byl asistentem a odborným asistentem na Katedře věd o antickém starověku Filozofické fakulty UK. V roce 1960 získal hodnost kandidáta historických věd a v roce 1967 se habilitoval v oboru starověkých dějin.

Od roku 1964 byl vědeckým pracovníkem v Československé akademii věd, nejprve v Historickém ústavu a od roku 1971 do roku 1991 v Kabinetu pro studia řecká, římská a latinská. V první polovině devadesátých let působil jako docent a od roku 1994 jako univerzitní profesor na Filozofické fakultě UK v Bratislavě a od roku 1995 na Univerzitě v Trnavě. Pracovní kontakty udržoval také s Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích.

Již ve svých pětadvaceti letech v roce 1954 publikoval svou disertační práci, pozoruhodný výklad o evropských rudných dolech v době římské říše. Podílel se na výběru textů pro druhý svazek publikace *Antika v dokumentech*, který vyšel v roce 1961, a připravil řadu hesel pro *Encyklopedii antiky*. V šedesátých letech vyšly jeho monografie o Gaiu Juliu Caesarovi (1963) a o Hannibalovi (1967) a v roce 1975 pak jeho výklad o životě a díle Publia Ovidia Nasona.

Velký úspěch měla kniha *Záhadní Etruskové*, kterou napsal ve spolupráci s Bohumilou Mouchovou. Tato publikace vyšla ve dvou českých vydáních (1966 a 1974) a byla přeložena do ruštiny (1970), estonštiny (1973), rumunštiny (1973) a litevštiny (1983). Ve svých četných příspěvcích do našich

i zahraničních vědeckých časopisů se zabýval aktuální problematikou římských dějin. Značnou pozornost věnoval zejména historii římských provincií v severní Africe. Vyvrcholením tohoto studia bylo rozsáhlé syntetické pojednání, které vyšlo v roce 1968 pod názvem *Die einheimische Bevölkerung Nordafrikas in der Spätantike bis zur Einwanderung der Wandalen* v edici *Die Araber in der Alten Welt* (v Berlíně).

V letech 1968 a 1969 pobýval Jan Burian jako stipendista Humboldtovy nadace na univerzitách v Bonnu, v Kielu a v Mnichově. Od šedesátých do devadesátých let se autorsky a redakčně podílel na edici *Prosopographia imperii Romani* vydávané Ústavem pro starověké dějiny a archeologii berlínské Akademie věd.

V roce 1970 vyšla jeho kniha *Řím – světla a stíny antického velkoměsta* a o dva roky později publikace *Zánik antiky*. V roce 1973 vydal syntetický výklad nazvaný *Cesty starověkých civilizací* a byl také spoluautorem vysokoškolské učebnice *Dějiny pravěku a starověku*, která vyšla ve třech vydáních (1979, 1982 a 1989).

V sedmdesátých letech jsme s Janem Burianem zajišťovali externě výuku starověkých dějin na Pedagogické fakultě UK a v roce 1984 jsme spolu vydali rozsáhlou syntézu o civilizacích starověkého Středomoří. Společně jsme také redigovali svazek mezinárodní edice *Tabula imperii Romani* (vydávané pod záštitou Union académique internationale), který vyšel v roce 1986 pod názvem *Castra Regina – Vindobona – Carnuntum* za spolupráce se slovenskými, německými a rakouskými badateli. V devadesátých letech se objevila ve dvou vydáních (1994 a 1997) kniha Jana Buriana nazvaná *Římské imperium – vrchol a proměny antické civilizace*.

Kromě rozsáhlé vědecké a učitelské činnosti věnoval Jan Burian značné úsilí i redakční a organizační práci. V letech 1983 až 1996 byl editorem *Zpráv Jednoty klasických filologů (Auriga)*. Řadu let působil v redakci periodika *Eirene*. Rozsáhlá je i jeho činnost překladatelská. Ve spolupráci s Bohumilou Mouchovou vydal v Antické knihovně šest svazků. Jde o překlady Hérodiana a Sexta Aurelia Viktora (1975), pozdních římských panegyriků (1977), díla *Historia Augusta* (I-II 1982) a spisů Appiána (I 1986, II 1989). Uveřejnil také výbor z pompejských nápisů v českém překladu (*Čtení o antice* 1980/1981).

Jan Burian udržoval pracovní kontakty se zahraničními badateli, přednášel na zahraničních univerzitách a ve vědeckých ústavech a podílel se aktivně na průběhu mezinárodních vědeckých konferencí a světových kongresů pořádaných sdruženími historických věd (CISH) a klasické filologie (FIEC a Eirene).

Hluboký zármutek, který prožíváme, poněkud zmírňuje vědomí, že i po jeho odchodu zde zůstává jeho rozsáhlé badatelské a překladatelské dílo.

Pavel Oliva (Praha)